

Kehityspoliittinen ympäristölinjaus

Ympäristölinjauksen perustana on hallituksen kehityspoliittinen ohjelma: ”Kohti oikeudenmukaista ja kestävää ihmiskuntapolitiikkaa”. Ohjelman tavoitteena on köyhyiden poistaminen edistämällä yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja luonnontaloudellisesti kestävä kehitys YK:n vuosituhattulistuksen mukaisesti. Suomen kehitysyhteistyö edistää luonnontaloudellista kestävyttä - luonnonvarojen kestävä käyttöä sekä ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä. Toimiva luonnontalous luo perustan taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle ja tämän perustan nakertaminen johtaa ennemmin tai myöhemmin koko kehityksen rakennelman sortumiseen.

Ympäristölinjauksen tarkoituksena on esittää, miten kehityspoliittikka toiminnalliste-

taan ympäristöalalla. Linjaus myös kokoaa ja antaa yleisnäkemyksen ympäristöön suoraan liittyvien toimialojen linjauksista (esim. metsä, energia, vesi) toteuttaen siten kehityspoliittikan johdonmukaisuutta, kun eri politiikka-alojen linjaukset ja toimin-

ta tukevat kehityspoliittikan tavoitteita köyhyiden poistamisessa ja kestävässä kehityksessä. Lähtökohtana on, että ympäristönäkökulma tulee valtavirtaistaa kaikkeen Suomen kehitysyhteistyöhön ja toimintaan kansainvälisillä kehitysfloorumeilla. Tavoitte-

na on, että luonnontaloudellinen kestävyys ja ympäristönäkökulma sisältyvät kaikkiin yhteistyöinstrumentteihin ja kumppaneiden kehityssuunnitelmiin luoden perustan kestävälle kehitykselle myös pitkällä aikavälillä. Kestävän kehityksen kolme pilaria – taloudellinen, yhteiskunnallinen ja luonnontaloudellinen – otetaan huomioon kaikessa toiminnassa ja kestäviä tuotanto- ja kulutustapoja edistetään Suomen tuella.

Suomi tukee ilmastopesimuksen aikaansaamista ja toimeenpanoa. Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sivuavat kaikkia Suomen kehitysyhteistyön tärkeimpiä aloja. Suomi tukee kehitysmaita ja niiden roolin vahvistamista ilmastomuutokseen liittyvissä asioissa erityisesti vesi-, energia-, metsä- ja maataloussektoreilla esimerkiksi uusiutuvien energialähteiden käyttöä lisäämällä sekä energian säästöä ja -tuotannon tehokkuutta ja edistämällä hiilen sitoutumista metsiin ja maaperään sekä tukemalla kokonaisvaltaista vesivarojen hallintaa, joka ottaa huomioon ilmastomuutoksen aiheuttamat muutokset veden ja muiden keskeisten luonnonvarojen saatavuudessa. Kaiken Suomen kehitysyhteistyön on oltava ilmastoystävällistä, pitkän aikavälin tavoite on hiilineutraalius. Puhtaan teknologian kehittämiseen, siirtoon ja saatavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota ja edistetään teknologiayhteistyötä sekä kehitysmaiden kanssa että niiden välillä.

Ympäristönäkökohdat ja ilmastomuutoksen haasteet ja mahdollisuudet otetaan huomioon tuettaessa kumppanimaita kauppapolitiikan avulla. Kestävän tuotannon ja teknologian investointeja lisätään. Myös naisten ja haavoittuvien ryhmien aseman sekä hyvän hallinnon parantaminen kuuluu ympäristöyhteistyöhön. Kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta sisällytetään järjestelmällisesti myös kansalaisjärjestöhankkeisiin. Suomi tehostaa konfliktien ja luonnonkatastrofien ehkäisyä ja jälkihoitoa ympäristöyhteistyön avulla.

Suomen erityisosaamista luonnontaloudellisen kestävyiden alalla hyödynnetään myös monenkeskisessä toiminnassa. Energia- ja metsäyhteistyötä tehdään vähiten kehittyneiden maiden lisäksi myös alueilla, joissa kasvihuonekaasupäästöt sekä metsäkatot kasvavat nopeimmin. Alueellinen ja temaattinen yhteistyö sekä yhteisrahoitushankkeet ympäristösopimusten toimeenpanoon lisäävät vaikuttavuutta. Kestävä metsätalous auttaa kehitysmaita hillitsemään ilmastomuutosta ja sopeutumaan siihen. Se myös edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja torjuu aavikoitumista. Kehitysmaita tuetaan muun muassa metsäpinta-alan, metsiin sitoutuneen hiilen ja kasvihuonekaasujen päästöjen arvioinnissa.

Suomi edistää yhteistyötä kansainvälisten ympäristösopimusten tavoitteiden yhteensovittamiseksi sekä kehitysmaiden voimavarojen käytön tehostamiseksi. Tukea suunnataan kehitysmaiden osallistumiseen kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanoon, jota ohjaavat maiden kansalliset toimintasuunnitelmat. Suomi lisää tukea luonnonvarojen kestäväan käyttöön, ympäristön laadun parantamiseen ja ympäristöhallinnon vahvistamiseen. Luodaan kumppanuuksia, joilla vahvistetaan kehitysmaiden valmiuksia toimia ympäristöasioissa. Kumppanuushankkeissa hyödynnetään suomalaista asiantuntemusta, mm. alueellisin tai monenkeskin järjestelyin. Työssä hyödynnetään myös kolmikantaperiaatteen mukaisesti etelä-eteläyhteistyötä Suomen kanssa. Suomi tukee ilmasto-, biodiversiteetti- ja aavikoitumissopimuksien lisäksi vaarallisiin kemikaaleihin ja ongelmajätteisiin liittyvien kansainvälisten sopimusten toimeenpanoa kehityksimaissa.

Ympäristölinjauksen lähtökohdat ja tavoitteet

Hallitusohjelma korostaa, että ”Suomi painottaa kehityspoliitikassa aiempaa vahvemmin ilmasto- ja ympäristökysymyksiä, kriisien ennalta ehkäisyä ja rauhanprosessien tukemista”. Tämän toteuttaminen kiteytetään kehityspoliittisessa ohjelmassa: ”Kohti oikeudenmukaista ja kestävästä ihmiskuntapolitiikkaa” (lokakuu 2007).

Tämän linjauksen tarkoituksena on ohjata Suomen kehitysyhteistyötä ja samalla antaa kehitysyhteistyön sidosryhmille yleiskuva siitä kuinka kehityspoliittisen ohjelman kestävä kehityksen painotukset toteutetaan käytännön kehitysyhteistyön tasolla.

Kehityspoliittisen ohjelman tavoitteena on köyhyyden poistaminen, joka perustuu

YK:n vuosituhattulistuksen mukaisesti kestävä kehityksen kolmelle pilarille: ympäristö, yhteiskunta ja talous. Luonnontaloudellisen kestävyys antaa perustan kestäville taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle. Suomi vaikuttaa kehityspolitiikallaan siihen, että maailman kaikki kehitys olisi luonnontaloudellisesti kestävä. Luonnontaloudellisesti kestäviä tuotanto- ja kulutustapoja edistetään sekä teollisuus- että kehitysmaissa. Tavoitteena on, että Suomen kehitysyhteistyö on hiili-neutraalia; se ei siis lisää ilmakehän kasvihuonekaasupitoisuuksia pitkällä aikavälillä.

Eri foorumeilla tehtävä työ luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen edistämiseksi, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi, ilmastonmuutoksen torjumiseksi, maaperän köyhtymisen ja aavikoitumisen estämiseksi sekä elinympäristön suojelemiseksi kootaan yhteen ja huolehditaan siitä, että se vaikuttaa tehokkaasti kaikkeen kehitykseen sekä teollistuneissa että kehitysmaissa. Teollisuusmaiden omien tuotanto- ja kulutustapojen korjaaminen luonnontaloudellisesti kestäväksi edistää myös köyhien maiden kehitystä. Teollisuusmaiden on otettava tiennäyttäjän rooli ja osoitettava omalla toiminnallaan, että inhimillinen kehitys ei ole suorassa suhteessa aineelliseen kulutuksen määrään.

Suomen kehitysyhteistyötä ohjaavat myös YK:n vuosituhattuippukokouksen tavoitteet, joiden saavuttaminen edellyttää ympäristö- ja köyhyydenvähentämiskysymysten käsittelyä yhdessä. Suomi on lisäksi useissa ympäristösopimuksissa sitoutunut tukemaan kehitysmaiden valmiuksia globaalien ympäristöuhkien torjumiseksi.

Valtioneuvoston eri hallinnonalojen kehitystä koskevien päätösten tulee toteutua myös

kehitysyhteistyössä. Luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen kannalta tärkeitä ovat muun muassa Suomen kestävä kehityksen strategia (2006), kestävä tuotannon ja kulutuksen ohjelma (2005), Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön strategia (2006), Suomen vesialan kansainvälinen strategia (2008), vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015 (2006), vaarallisia kemikaaleja koskeva ohjelma (2006) valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016 (2008) ja Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia (2005).

Suomen ulkopolitiikan johdonmukaisuus edellyttää, että kansainvälisiä sitoumuksia toteutetaan kaikessa toiminnassa mukaan lukien kehitysyhteistyö. Kestävä kehityksen periaatteita tulee siis soveltaa kaikissa Suomen toimissa. Teollisuusmaiden edellytetään lisäksi tukevan kehitysmaissa kansainvälisiin ympäristösopimuksiin osallistumista ja toimeenpanoa. Suomi keskittyy sellaiseen yhteistyöhön, jossa voimme antaa lisäarvoa, kuten luonnontaloudellisen kestävyys yhdistämiseen muuhun kehitystoimintaan. Kehitysyhteistyön vaikuttavuutta ympäristöalalla parantaa määrän lisääminen, yhteistyön keskittäminen strategisesti valituille alueille ja liittoutuminen tehokkaiden kumppaneiden kanssa.

Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelman (2008) yhtenä painopistealana on ympäristö ja ilmastonmuutos. Ympäristönäkökohdat ja ilmastonmuutos otetaan huomioon tuettaessa kumppanimaita kauppapoliittisin toimin. Suotuisan toimintaympäristön luominen kestäville tuotanto- ja teknologiainvestoinneille kehitysmaissa on tärkeää.

Luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen edistäminen

Luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen edistämiseksi ovat avainasemassa ympäristön elämää ylläpitävän toimintakyvyn suojeleminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutumisen edistäminen, kestävä metsä- energia- ja vesitalous sekä maaseudun kehitys.

Ympäristöyhteistyössä ja luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen edistämiseksi on kaksi päälinjaa:

1. Luonnontaloudellisen kestävyuden valtavirtaistaminen kaikkien Suomen kehityspolitiikkaan ja sen toteuttamiseen;

2. Ympäristöalan toimijoiden voimavarojen vahvistaminen erityisesti Suomen pitkäaikaisen yhteistyön maissa ja alueellisesti.

Valtavirtaistaminen

- Suomi toimii yhteistyössä pitkäaikaisten yhteistyömaiden kanssa ja alueellisesti niin, että yleisissä ja temaattisissa kehityssuunnitelmissa ja niiden toteutuksessa otetaan huomioon luonnontaloudellinen kestävyys pitkän

aikavälin taloudellisen ja yhteiskunnallisen kestävyuden perustana. Suomi toimii tässä työssä aktiivisesti myös monenkeskisten toimijoiden kautta.

- Suomi toimii yhdessä partnerimaiden ja muiden avunantajien kanssa strategisen ympäristövaikutusten arvioinnin sisällyttämiseksi ympäristön kannalta keskeisiin ohjelmiin, strategioihin ja politiikkaprosesseihin Pariisin kehitysyhteistyön tehokkuutta käsittelevän julistuksen (2005) mukaisesti.

Kehitysmaiden ympäristövoimavarojen vahvistaminen

Suomi pyrkii tukemaan pitkäaikaisten yhteistyömaiden ja alueellisten kokonaisuuksien ympäristöhallintoa, lainsäädäntöä, toimeenpanon voimavaroja sekä ympäristön tilan seurantaa ja siitä raportoimista. Näiden voimavarojen vahvistamista tarvitaan, koska puutteellinen ympäristötiedon ja luonnontaloudellisen näkökulman omaksuminen politiikan teon lähtökohdaksi ja huomioonottaminen päätöksenteossa johtavat luonnontaloudellisesti, taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestävämmään kehitykseen. Lisäksi ilmastomuutokseen sopeutuminen ja sen hillitseminen asettaa kumppanimaiden hallinnon, talouselämän sekä kansalaisyhteiskunnan toimintavalmiuksille kasvavan haasteen.

Keskeinen osa ympäristöhallinnon vahvistamista on kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanon tukeminen. Kumppanimaamme ovat mukana tärkeimmissä kansainvälisissä sopimuksissa, jotka koskevat ilmastomuutosta, luonnon monimuotoisuuden suojelua, aavikoitumisen torjuntaa sekä kemikaalien ja jätteiden hallintaa. Ympäristösopimusten tavoitteet ovat laaja-alaisia; niiden toimeenpano kehitysmaissa edistää YK:n vuosituhattavoitteiden toteutumista.

Suomen globaalivastuu edellyttää jatkuvaa keskustelua kumppanimaiden kanssa niiden osallistumisesta kansainvälisten ympäristöongelmien hallintaan sekä vastuunkantoon globaalien ympäristösitoumusten toteutumiseksi. Ympäristösopimusten välisten synergioiden lisääminen on osa kansainvälisen ympäristöhallinnon kehittämistä, jota Suomi aktiivisesti tukee.

Suomi panostaa erityisesti kehitysmaiden ympäristöosaamisen ja toimintavalmiuksien vahvistamiseen keskeisten ympäristösopimusten toimeenpanossa. Suomalaista lisäarvoa voidaan hyödyntää ympäristön tilan (ml. kasvihuonekaasupäästöt) seurannassa, indikaattorien ja tietokantojen kehittämisessä ja hyödyntämisessä päätöksenteossa sekä tietoisuuden lisäämisessä hyödyntäen mm. mahdollisuutta instituutioiden väliseen kehitysyhteistyöhön.

- Suomi tukee ympäristösopimusten toimeenpanon sisällyttämistä kansallisiin kehitys- ja keskeisiin sektorisuunnitelmiin.
- Suomi toimii sopimusten toimeenpanon vahvistamiseksi aloitteellisesti EU:ssa ja etsii tätä linjausta tukevia yhteisrahoitushankkeita samanmielisten kumppanien kanssa.
- Suomi tukee kehitysmaiden ympäristöhallinnon osaamisen ja voimavarojen vahvistamista ja ympäristösopimusten toimeenpanoa monenkeskisen yhteistyön kautta.
- Suomi tuo osana ympäristöalan hankkeitaan esille myös naisten, haavoittuvien ryhmien aseman ja hyvän hallinnon parantamisen kumppanimaissa.

Ilmasto

Hallitusohjelman ja kehityspoliittinen ohjelman mukaan hallitus lisää kehitysyhteistyötä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Ilmastositomuksen pääelementtejä ovat ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, teknologian kehittäminen ja siirto sekä rahoitus. Hillitsemisessä keskeistä on uusiutuvien energialähteiden käytön ja hiilinielujen ylläpito ja lisääminen, ja sopeutumisessa puolestaan vesivarojen kestävä käyttö ja suojele, rannikkoalueiden kokonaisvaltainen hallinta ja suunnittelu sekä maatalouden kehittäminen. Sopeutumisessa toimet suunnataan köyhimpien ja haavoittuvimpien alu-

eiden, maiden ja ihmisryhmien selviytymisedellytysten vahvistamiseen. Sopeutumisella on läheinen yhteys ekosysteemien toiminta- ja tuottokyvyn säilyttämiseen, luonnon monimuotoisuuden kestäväan käyttöön ja suojeleluun sekä aavikoitumisen torjuntaan.

Ilmastositomuksen mukaisten toimien – mukaan lukien kehitysmaiden tuki – tulee olla mitattavia, raportoitavia ja varmennettavia. Vaikka yksityinen sektori kattaa suurimman osa ilmastomuutoksen hillinnän rahoituksesta, tarvitaan julkista rahaa muun muassa hallinnon toimintavalmiuksien parantamiseen, teknologiayhteistyön edistämiseen tukemalla suotuisan investointi-ilmaston luomista, yksityisten investointien katalysoin-

tiin sekä kansalais-yhteiskunnan tietoisuuden ja toimintavalmiuksien parantamiseen. Julkisella kehitysyhteistyöllä säilyy merkittävä rooli kehitysmaiden toimintavalmiuksien tukemisessa ja toimissa ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi etenkin köyhimmillä ja haavoittuvimmilla alueilla. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvän teknologian siirrossa hyödynnetään mm. klusterityön avulla suomalaista lisäarvoa mm. uusiutuvien energialähteiden hyödyntämisen, energiatehokkuuden, kokonaisvaltaisen vesialan suunnittelun sekä metsä- ja meteorologiapalvelujen aloilla.

Köyhyyden poistaminen ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen hillintä tukevat kehitysmaissa toisiaan, eikä niitä voi tarkastella toisistaan erillisinä asioina. Tämä edellyttää myös väestönkasvun hillitsemistä ja panostusta lisääntymisterveydenhuollon tehostamiseen sekä naisten ja lasten koulutuksen lisäämiseen. Ympäristön kantokyky romahtaa, jos väestönkasvu on jatkuvaa.

- Ilmastonmuutos otetaan huomioon kaikessa kehitysyhteistyössä (ns. ilmastokestävyys, climate proofing). Pitkän aikavälin tavoitteena on ilmastoystävällinen, hiilineutraali kehitysyhteistyö.
- Suomi tukee aktiivisesti neuvotteluprosessia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä uuden maailmanlaajuisen ilmastopimuksen syntymistä ja toteutusta YK:n piirissä.
- Suomi vaikuttaa siihen, että uuden ilmastopimuksen kautta tuleva rahoitus tukee kehitysmaiden omia kehityssuunnitelmia ja noudattaa periaatteita, jotka on hyväksytty kehitysyhteistyön tehokkuutta käsittelevässä Pariisin julistuksessa (2005).

- Suomi tukee köyhimpien ja haavoittuvimpien maiden sopeutumista ilmastonmuutoksen haitallisiin seurauksiin ja kehitysmaiden osallistumista ilmastopimuksen neuvotteluprosessiin. Erityistä huomiota kiinnitetään tasa-arvoon ja tavoitteena on edistää naisten asemaa paikallisesti ja kansainvälisessä ilmastopolitiikassa.
- Suomi vahvistaa ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyviä tukitoimia, mukaan lukien ilmastopimuksen puhtaan kehityksen mekanismi (CDM). Suomi edistää aktiivisesti CDM-hankkeiden toteuttamista mahdollisuuksien mukaan myös kaikkein vähiten kehittyneissä maissa. Lisäksi Suomi tutkii mahdollisuuksia innovatiivisten rahoituslähteiden kehittämiseen ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen.
- Suomi auttaa kumppanimaitaan luomaan ja toteuttamaan ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategioita sekä vähäpäästöisiä (low-carbon) kehityssuunnitelmia.

Kestävä energiatalous

Kestävän energiatalouden kehittäminen on kehityspoliittisen ohjelmamme painoala. Sitä tukee vuoden 2006 energialinjaus.

Köyhyyden poistaminen edellyttää energiapalvelujen tuottamista köyhälle väestölle ja kestävän taloudellisen kasvun aikaansaamista. Energiaratkaisuilla on vaikutuksia terveyteen, koulutukseen, turvallisuuteen ja ympäristöön. Tuotannollinen toiminta ja työmahdollisuuksien lisääminen edellyttävät kestäviä energiaratkaisuja. Suomen yhteistyön painoaloja ovat uusiutuvien energian käytön, energiatehokkuuden ja energiansäästön lisääminen.

Bio-, aurinko- ja tuulienergian sekä maalämmön lisäämisellä voidaan lisätä toimeentuloa paikalliselle väestölle. Hyödyntämällä harvennuspuu ja hakkuujäte voidaan bioenergiahankkeet kytkeä kestäväan metsätalouden edistämiseen.

Energian saatavuus on suuri este kehitysmaiden tuotannollisen kapasiteetin vahvistamiselle. Energiasektori, etenkin bioenergia, avaa uusia vientimahdollisuuksia monille kehitysmailla. Biopolttoaineiden tuotanto ei kuitenkaan saa nostaa ruuan hintaa ja viedä maata ruuantuotannolta lisäten siten kaikkein köyhimpien ahdinkoa eikä myöskään uhata luonnon monimuotoisuutta vaarantaen näin yhteiskunnallisen ja luonnontaloudellisen kestävyden.

- Suomi tukee uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden edistämistä kehitysmaissa. Monen toimijan ja avunantajan samansuuntainen panos voi saada aikaan markkinavaikutuksen, joka tekee uudesta, vähäpäästöisestä teknologiasta kilpailukykyisen.
- Suomi lisää vaikuttavuutta energiayhteistyössään. Tätä varten lisätään

yhteistyötä alueellisesti ja toteutetaan sitä myös suuripäästöisten maiden kanssa. Merkittävien ilmastopoliittisten vaikutusten aikaansaamiseksi toimitaan yhteistyössä kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten kanssa.

- Pitkäaikaisten yhteistyömaiden osallistumis- ja kehityssuunnitelmia koskeissa keskusteluissa Suomi ottaa energiapolitiikan kestävyden tarkasteluun osana köyhyysstrategian toteuttamista.
- Suomi lisää yhteistyötä uusiutuvien energialähteiden käytön laajentamiseksi kahdenvälisessä yhteistyössä. Yhteistyö myös kansalaisjärjestöjen kanssa on merkittävässä asemassa.
- Suomi pyrkii olemaan mukana kehittämässä kehitysmaiden luonnontaloudellisesti kestävää ja köyhyttä vähentävää biopolttoainetuotantoa.
- Energiantuotannossa ja -jakelussa voidaan hyödyntää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä ja kauppapoliittisia instrumentteja kestäväan energiantuotannon edistämiseksi.

Kestävä metsätalous ja ympäristönsuojelu

Metsätalouden kestävä kehitys on kehityspoliittisen ohjelman painoala. Sitä täydentävä metsälinjaus (2009) määrittää metsäyhteistyön painopistealoiksi 1) kansallisten metsäohjelmien valmistelun ja toimeenpanon tukemisen, 2) metsien roolin vahvistamisen ilmastomuutoksen torjunnassa 3) metsien merkityksen huomioimisen maatalous- ja maaseutupolitiikassa ja 4) osallistumisen kansainvälisen metsäpolitiikan kehittämiseen ja toimeenpanoon. Metsiin liittyvää kehitysyhteistyötä vahvistetaan liittämällä siihen suomalaisen asiantuntijuuden lisäarvoa.

Metsillä on olennainen rooli luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen vahvistamisessa ja köyhyiden poistamisessa. Metsät tarjoavat ympäristöpalveluja toimimalla hiilinieluina (edesauttaen ilmastomuutoksen hillintää) ja biodiversiteettivarantoina sekä suojaamalla maaperää ja valuma-alueita eroosiolta ja kuivumiselta edesauttaen näin ilmastomuutokseen sopeutumista ja ruokaturvaa.

Metsä tarjoaa kehitysmaissa, erityisesti maaseudulla, työtä ja toimeentuloa sekä ravintoa, lääkkeitä, rakennusaineita ja käsityömateriaaleja. Tämän lisäksi ne muodostavat tärkeän energialähteen kehitysmaiden köyhille. Tulevaisuudessa metsillä on entistä tärkeämpi merkitys uusiutuvan energian lähteenä. Biopolttoainetuotantoa kehitetään erityisesti ruuantuotannon kannalta marginaalisilla alueilla.

Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen ilmenee metsäyhteistyössämme sellaisten toimien painottumisena, jotka tukevat metsäkadon pysäyttämistä ja edistävät kestävä metsätaloutta. Suomi kiinnittää erityistä huomiota:

- Metsiin sitoutuneen hiilen määrän arviointiin ja seurantaan. Keskeisiä kumppanuuksia tässä työssä ovat Maailmanpankin Metsähiili -rahasto (Forest Carbon Partnership Facility) ja FAO. Tavoitteenamme on soveltaa rahaston ja FAO:n kehitystoiminnan tuloksia pitkäaikaisen yhteistyön maissa ja alueellisesti;
- Metsäkadon estämiseen erityisesti alueilla, joilla se on nopeaa: metsien hiilinielujen ottaminen päästökaupan piiriin on tulevaisuuden mahdollisuus, mikä edellyttää toimintavalmiuksien vahvistamista yhteistyömaissa;
- Metsäohjelmien ja niihin liittyvien ilmasto- ja biodiversiteettielementtien sisällyttämiseen maan köyhyydenvähentämisohjelmaan, minkä tulisi johtaa keskipitkällä aikavälillä metsien tarjoamien palvelujen vahvistumiseen ja maaseudun taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisääntymiseen.
- Suomi tukee kattavan kansainvälisen järjestelyn aikaansaamista metsävarojen kartoituksessa sekä metsäsuunnitelmien laatimista pitkäaikaisen yhteistyön maissa

ja alueellisesti. Suomi laajentaa tukensa vaikuttavuutta lisäämällä yhteistyötä strategisesti valittujen kahdenvälisten ja monenkeskisten toimijoiden kanssa.

- Suomi tukee kahdenvälistä ja alueellista yhteistyötä metsien häviämisen estämiseksi ja metsäpinta-alan lisäämiseksi erityisesti nopean metsäkadon maissa yhteistyötä toteutetaan myös metsäpinta-alaltaan suurten maiden kanssa.

Vesivarojen kestävä käyttö ja hoito

Vesivarojen kestävä käyttö ja hoito on kehitysyhteistyömme painoala. Kehityspoliittista ohjelmaa täydentää Suomen vesialan kansainvälinen strategia (2008). Myös Valtioneuvoston periaatepäätös (2006) vesiensuojelun suuntaviivoista vuoteen 2015 sisältää kehitysyhteistyötä koskevia linjauksia.

Puhtaan ja käyttökelpoisen veden saavuus ja riittävyys sekä vesivarojen tasapuolinen ja kestävä käyttö ja suojelu ovat perusedellytyksiä kestävä kehityksen kolmen

ulottuvuuden vahvistamiselle. Vesi on luonontalouden toiminnan perusta – luoden elämän perusedellytykset mutta myös mahdollisuudet tuotannolliseen toimintaan. Vesivarojen suojelu kytkeytyy kansainvälisten kemikaali- ja jättesopimusten toteutukseen. Vesihuollon kehittämällä voidaan myös parantaa erityisesti naisten ja lasten asemaa.

Yhteistyön tavoitteena on vesiturvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen. Suomi yhdistää veden käytön suunnittelussa vesiekosysteemien ja veden kierron toiminnan sekä kaikki vesipalvelut; tasapainottamaan ja suojelemaan niitä ja korostamaan säästävää käyttöä. Kehitysmaissa ylivoimaisesti eniten vetää kuluu maatalouden keinokasteluun. Vesiresurssien puutteellinen hallinnointi johtaa myös sosiaaliseen epäoikeudenmukaisuuteen ja valtioiden välisiin ja sisäisiin konflikteihin.

Toteutus edellyttää kokonaisvaltaista vesivarojen hallintaa, missä kehityksen perustana on veden ja vesikierron läpileikkaavan merkityksen ymmärtäminen sekä yhdenne-
tyn suunnittelun käyttö. Suunnitteluun liit-

tyvät olennaisina osina jätevesien käsittely ja sanitaatiopalvelujen järjestäminen, vesien pilaamisen ehkäisy, vesivarojen käytön ja suojelun valuma-alueittainen suunnittelu, vesivarojen hyvä hallinto ja päätöksenteon vieminen paikallistasolle sekä veden hinnoittelu ja maksullisuus paikallisten olosuhteiden mukaisiksi.

Vesiturvallisuuteen liittyvät tärkeinä erityiskysymyksinä sopiminen rajavesistöjä koskevasta yhteistyöstä; niiden veden käytöstä ja hallinnoinnista. Lähtökohtana on veden merkitys perusoikeutena.

Uusin haaste on ilmaston lämpenemisen aiheuttamat muutokset veden kiertokulussa. Muutos voi aiheuttaa äärimmäisen kuivuuden lisääntymistä, tulvia ja merenpinnan kohoamista johtaen rannikkoalueiden ja kosteikkojen tuhoutumisiin sekä makeavesivarojen ehtymiseen. Näihin varautuminen on keskeinen kysymys kehitysmaiden sopeutumisstrategioiden laadinnassa ja toteutuksessa.

Monenkeskisessä yhteistyössä on runsaasti toimijoita. Tämän vuoksi Suomi pitää tärkeänä erityisesti YK-järjestelmän koordinaation vahvistamista ja tukee hiljattain perustetun YK:n koordinointielimen, UN-Waterin työtä. Korostamme veden merkitystä luonnontaloudelle ja hyvän hallinnon näkökulmaa EU:n ja rahoituslaitosten toiminnassa.

- Suomi edistää vesivarojen kokonaisvaltaista kestävää käyttöä ja suojelua vahvistamalla kahdenvälistä sekä erityisesti alueellista ja temaattista vesiyhteistyötä.
- Suomi pyrkii ottamaan avunantajien koordinaativastuuta vesisektorilla pitkäaikaisen yhteistyön maissa.
- Suomen kehitysyhteistyössä hyödynnetään vesisektorin suomalaisen osaamisen tuomaa lisäarvoa.

Kestävä maatalous, maaseudun kehittäminen ja ympäristönsuojelu

Kolme neljäsosaa maailman köyhistä asuu maaseudulla. Näiden köyhien ruokaturvan ja säällisen toimeentulon turvaaminen luonnontaloudellisesti kestävällä tavalla on tärkeää vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa. Köyhyyden poistamisen lisäksi maaseudun tulisi tuottaa tarpeeksi ravintoa kasvavalle väestölle. Globalisaatio, väestön kasvu ja kaupungistuminen luovat yhtäältä kasvavia markkinointia maaseudun tuotteille ja toisaalta rasittavat maaseudun luonnontaloudellista kantokykyä. Kilpailevat maankäytön tarpeet (kaupungistuminen, energian tuotanto, liikenne, korkea suojeluarvo) rajoittavat viljelymaan saatavuutta, jolloin tuotantoa täytyy tehostaa kestävästi. Maataloudella ja sen menetelmillä on myös keskeinen asema ilmastomuutokseen sopeutumisessa ja hillinnässä, aavikoitumisen torjunnassa ja luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Maatalouskemikaalien käyttö liittyy kiinteästi kansainvälisten kemikaalisopimusten toteutukseen.

Maatalouden ja maaseudun kestävä kehittäminen painottuu tulevaisuudessa muun muassa maatalouden tuottavuuden ja pienviljelijöiden elinkeinojen kehittämiseen sekä maatalouden kilpailukyyn (mukaan lukien innovaatiojärjestelmien) lisäämiseen. Poikikaleikkaavina teemoina ovat muun muassa luonnonvarojen käyttö ja hallinta sekä ilmastomuutoksen tuomiin haasteisiin vastaaminen. Maaseutulinjaus korostaa naisten roolia maaseutukehityksessä. Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on tehokas tapa poistaa köyhyyttä ja edistää luonnontaloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä.

Kestävä energian tuotanto, metsätalous sekä vesivarojen käyttö ja suojelu ovat olennainen osa maaseutukehitystä. Myös aluepolitiikalla vaikutetaan tähän kehitykseen. Suomen tulee tukea kestävien, elinvoimaisten

kasvukeskusten kehittymistä. Näin voidaan välttää maaseudun autioitumista ja suurkaupunkien aiheuttamia ympäristöongelmia. Kehitysmaita tuetaan niiden kehittäessä laajojen alueiden käyttösuunnitelmia, jotka ottavat huomioon omistus- ja käyttöoikeudet, luonnon monimuotoisuuden suojelun, infrastruktuurin kehittämisen, veden käytön sekä maa- ja metsätalouden.

Ilmastonmuutos luo haasteen maaseudun kehitykselle. Sopeutumistoimet ovat olennaisia kehitysmaiden elintarvike- ja ruokaturvan varmistamiseksi ja hallitsemattoman muuttoliikkeen ehkäisemiseksi. Uusiutuvien energialähteiden lisääntyvä käyttö ja hiilen sidonta voivat tarjota maaseudulle tuottavan elinkeinon, mutta niihin liittyvät riskit on otettava huomioon.

- Suomi tukee maaseutuelinkeinojen kehittämistä siten, että tuottavuus nousee luonnontaloudellisesti kestäväällä tavalla ja ilmastonmuutoksen vaikutukset huomioidaan. Tätä tuetaan muun muassa hyvien maatalouskäytäntöjen edistämisellä ja laajojen alueiden maankäyttösuunnitelmia tukemalla.
- Suomi tukee luonnonvarojen kestäväää käyttöä tärkeänä maaseudun köyhyyttä vähentävänä tekijänä.
- Suomi tukee kansainvälisen maataloustutkimuksen kehittämistä ruokaturvan ja ilmastonmuutoksen huomioivalla tavalla.

Luonnontaloudellisesti kestävä kehitys tukeva muu yhteistyö

Kehityspoliittinen ohjelma korostaa myös muita yhteistyöaloja, jotka tukevat luonnontaloudellisesti kestävä kehitystä.

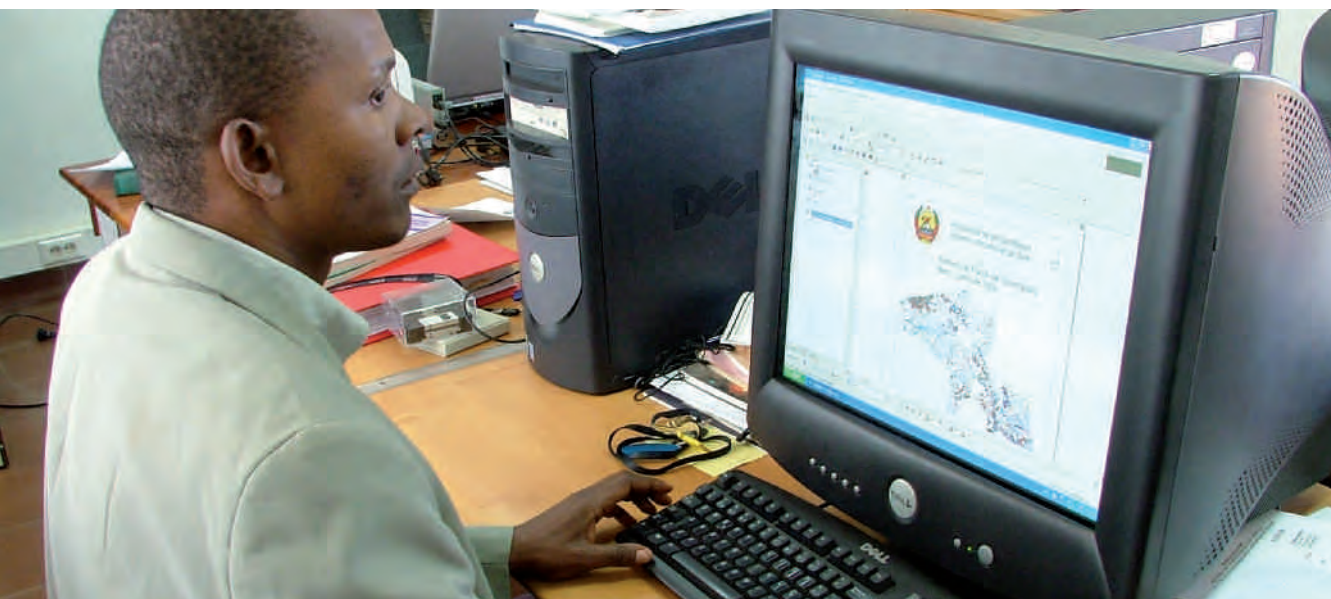
Aluepolitiikalla voidaan tukea maaseudun kestävä kehitystä, kasvukeskuksia ja ehkäistä ongelmia, jotka aiheutuvat maaseudun autioitumisesta ja suurkaupunkien slummiutumisesta sekä asuinolojen ja ympäristön kurjistumisesta. Päätöksenteon siirtäminen alue- ja paikallistasoille lisää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Hyvä ja osallistava hallinto kulkee käsi kädessä luonnonvarojen kestävä hallinnan kanssa. Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus ovat ratkaisevia

paitsi luonnon ja luonnonvarojen suojelussa sekä kestävässä käytössä myös ympäristöongelmien ehkäisemisessä. Suomi tukee alueiden suunnittelua ja yleiskaavoitusta siten että ympäristönäkökohdat sisällytetään suunnitelmiin esimerkiksi suunnitelman strategisten ympäristövaikutusten arvioinnilla.

Naisten aseman parantaminen, mukaan lukien maanomistusoikeuden järjestäminen, on tehokas keino luonnonvarojen kestävässä hallinnassa.

Alkuperäiskansojen oikeuksien, osallistamisen ja elämänmuotojen tukeminen auttaa luonnonvarojen suojelussa. Lisäksi alkupe-

räiskansojen ja paikallisten asukkaiden perinteisellä tiedolla on tärkeä merkitys vastattaessa ympäristöuhkiin paikallisella tasolla.

Tieto- ja osaamisyhteiskunnan kehittäminen tukee luonnonvarojen hallinnassa ja niiden kehityksen seurannassa tarvittavia tietojen hallintajärjestelmiä ja ympäristöhallinnon vahvistamista yleensäkin. Osaamisyhteiskunnan tietotaidot tukevat luonnontaloudellisen kestävyysyhteyden yhdistämistä talouskasvuun. Nykyaikainen tiedonvälitys mahdollistaa ympäristöhallinnon lisääntyvän läpinäkyvyyden ja antaa kansalaisille lisää tietoa ja vaikutusmahdollisuuksia. Mobiilitekniikan ja internetin avulla voidaan myös välittää nopeasti tietoa ympäristöuhkista. Koulutus ja valistus ovat avainasemassa kestävä kehityksen kaikkien elementtien vahvistamisessa. Suomi on onnistunut omassa maassaan kestävä kehityksen koulutuksen ja tietoisuuden lisäämisessä ja tässä Suomella on annettavaa myös kehitysyhteistyössä. Ympäristöön ja kestävään kehitykseen liittyvä tutkimus on Suomessa vahvaa ja tutkimusyhteistyöllä voidaan kehittää kehitysmaiden toimintavalmiuksia. Insti-

tutionaalinen yhteistyö on tässä keskeinen instrumentti.

Oikeudenmukaisella kauppapolitiikalla on olennainen merkitys kehitysmaiden tuotteiden markkinoille pääsyyn; tämä liittyy erityisesti kehitysmaiden maataloustuotteisiin. Kestävästi tuotettujen kehitysmaiden maataloustuotteiden tuontia tulee edistää. Kehitysmaiden kauppapolitiittisen osaamisen vahvistaminen tukee niiden kestävä talouskasvu. Suomi pitää tärkeänä kaupp- ja ympäristösopimusten yhdenvertaisuutta ja molempien sopimusjärjestelmien vahvistamista. Suomi tukee sellaisia yritysten kumppanuuksia, jotka edistävät luonnontaloudellisesti kestävä kehitystä. Ympäristöteknologian kehittäminen, teknologiansiirto ja niiden kaupan esteiden poistaminen ovat edellytyksiä luonnontaloudellisesti kestävälle kehitykselle, etenkin ilmastomuutoksen hillinnässä tarvittavan teknologian käyttöönoton lisäämisessä. Kehitysyhteistyö voi edistää suotuisan toimintaympäristön luomisesta kehitysmaihiin (ml. säädöset), mikä helpottaa kestäviä teknologiainvestointeja kehitysmaissa.

Monenkeskinen ja alueellinen yhteistyö

Monenkeskisen yhteistyön avulla Suomi tukee luonnontaloudellisesti kestävää kehitystä edesauttamalla kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanoa ja noudattamista. Suomen Kestävän kehityksen toimikunta voi tukea tätä työtä ja luoda synergiaa Suomen toimiin YK:n kestävä kehityksen toimikunnassa ja siten lisätä kestävä kehityksen huomioon ottamista kaikissa Suomen toimissa.

Monenkeskinen toiminta täydentää kahdenvälistä sekä EU-tason toimia ja kehitysyhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa. Monenkeskisen yhteistyön tärkeimpinä kumppaneina ovat YK-järjestöt, Maailmanpankki, GEF, IFAD ja alueelliset kehityspankit sekä CGIAR-maataloustutkimusjärjestelmä. Niiden kanssa toimittaessa hyödynnetään kunkin instituution suhteellista etua kehityspoliittikkamme päämäärien saavuttamiseksi. Kumppaneina voivat olla myös alueelliset instituutiot kuten Afrikan Unioni tai eteläisen Afrikan yhteistyöjärjestö SADC.

Suomen monenkeskisen yhteistyön linjaus (2008) nostaa ympäristöyhteistyön tärkeimmiksi lähiajan tavoitteeksi maailmanlaajuisen sopimuksen aikaansaamista ilmastomuutoksen hillitsemiseksi sekä kansainvälisen ilmatorahoituksen kehittämisen. Lisäksi linjaus korostaa ruokaturvan, maatalouden ja elintarviketuotannon kehittämistä luonnontaloudellisesti kestäväksi, luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävä käy-

tön turvaamista sekä kestävä metsätalouden edistämistä ja aavikoitumisen ehkäisemistä.

Linjauksessa korostetaan hallitusohjelman mukaisesti YK:n roolia monenkeskisen yhteistyön tärkeimpänä toimijana. YK:n ympäristöohjelman (UNEP) tukeminen ja vahvistaminen sekä YK:n ympäristöjärjestön (UNEP/WEO) perustaminen ovat edelleenkin Suomen kansainvälisen ympäristöyhteistyön tavoitteita. Suurin osa UNEP:n ympäristörahan tuesta suuntautuu kehitysmaihin ja osa siitä lasketaan kehitysyhteistyöksi. Suomi on myös YK:n asuinyhdyskuntaohjelman (UN Habitat) pitkäaikainen tukija.

Suomi painottaa UNEP:n toiminnassa kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanon vahvistamista kehitysmaissa, sopimusten välisen synergiatyön edistämistä ja konfliktien jälkeisen ympäristötyön tukemista. Ympäristörahan lisäksi Suomi on tukenut merkittävästi konfliktien jälkeistä ympäristötyötä ja pitää tärkeänä sen vahvistamista. Suomi on myös tukenut erillisillä avustuksilla kansainvälisen kemikaalistrategian (SAICM) toimeenpanoa kehitysmaissa. Kohdennetulla tuella UNEP:lle Suomi voi muun muassa tehostaa kansainvälistä ympäristöhallintoa ja edistää suomalaisen lisäarvon käyttöä.

YK:n kehitysohjelmalla (UNDP) on suuri merkitys kehitysmaiden voimavarojen ja osallistumismahdollisuuksien tukemisessa. Suomi edistää YK:n eri järjestöjen ja ohjelmien keskinäistä koordinaatiota ja koherenssia ympäristö- ja ilmastomuutoskysymyksissä. YK:n kestävä kehityksen toimikunnan (CSD) työ tukee YK:n kestävä kehityksen

huippukokouksen toimintaohjelman toteuttamista ja vuosituhattavoitteiden saavuttamista. Suomi korostaa luonnontaloudellista kestävyyttä niin UNDP:n kuin CSD:n toiminnassa.

Suomi on jäsenenä yli 100 ympäristösopimuksessa. Myös Suomen pitkäaikaiset yhteistyömaat ovat ratifioineet keskeiset ympäristösopimukset. Suomi tukee kehitysmaita sopimusten edellyttämässä yhteistyössä ja niiden kansallisessa toimeenpanossa, sekä kansainvälisten ympäristösopimusten välisen yhteistyön vahvistamista. Yhteistyön tehostaminen on kehitysmaille tärkeää, jotta maiden niukat voimavarat saadaan mahdollisimman tehokkaasti hyödynnettyä. Maailmanpankin yhteydessä toimiva ympäristörahas to (GEF) on tärkein ympäristösopimusten toimeenpanon rahoittaja. GEF toimii kuudella alueella: ilmastonmuutos, biodiversiteetti, otsonikerroksen suoje lu, kansainvälisten vesien suoje lu, pysyvien vaarallisten yhdisteiden käytön hallinta ja maaperän köyhtymisen estäminen.

GEF:n työ tukee myös vuosituhatjulistuksen seitsemännen tavoitteen, ympäristön kestävyden takaamisen, saavuttamista.

GEF:n kautta ohjataan suuri osa Suomen monenkeskisestä ympäristösopimusrahoituksesta. Suomi tukee GEF:iä ja sen hallinnoimia YK:n ilmastopimuksen köyhimpien ja haavoittuvimpien maiden sopeutumistoimia tukevia erityisilmastorahastoja rahoituksen ja politiikkaohjauksen keinoin. Suomi toimii aktiivisesti myös lisärahoituksen saamiseksi GEF:n viidennelle lisärahoituskaudelle.

Suomi tukee myös otsonikerroksen suoje luu koskevan Montrealin pöytäkirjan toteuttamista varten perustettua rahastoa (MLF) ja aavikoitumissopimusta muun muassa sen rahoitusta tukevan Global Mechanism -järjestelyn kautta.

Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten toiminta ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumisessa, energiansaataavuuden turvaamisessa sekä puhtaan energian saataavuudessa on lisääntynyt viime vuosina mer-

kittävästi. Nämä laitokset, erityisesti Maailmanpankki, ovat myös vahvasti sitoutuneet tukemaan YK:n ilmastopuolustusneuvottelua. Suomi tukee pyrkimyksiä luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen nostamiseksi kolmanneksi pilariksi taloudellisen kasvun ja köyhien ihmisten osallistumismahdollisuuksien rinnalle näiden rahoituslaitosten köyhyydenvähentämisstrategioissa. Suomi rahoittaa yhdessä Norjan kanssa Maailmanpankin ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen rahastoa.

Suomi tukee Maailmanpankkiryhmän ja alueellisten kehitysrahoituslaitosten yhteisiä toimintaohjelmia puhtaan energiantuotannon edistämiseksi ja ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi sekä sen aiheuttamiin muutoksiin sopeutumiseksi. Suomi osallis-

tuu myös kansainvälisten rahoituslaitosten päästövähennyskauppaan ja sen edellytysten tukemiseen tarkoitettuihin rahoitusmekanismeihin. Suomi toimii aktiivisesti myös yhteisrahoitushankkeiden ja rahastoyhteistyön kautta ja tarjoaa kansainvälisten rahoituslaitosten palvelukseen kestävä kehityksen asiantuntijoita. Yhteistyössään kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa Suomi toimii ympäristörahoituksen koordinaation parantamiseksi. Suomi pyrkii löytämään Maailmanpankin ja alueellisten kehitysrahoituslaitosten kanssa yhteisrahoituskohteita, joiden avulla voidaan tukea Suomen kehityspoliittisia päämääriä.

Ympäristön laadun heikkeneminen kehityksessä synnyttää konflikteja ja ajaa ihmisiä pakolaisiksi. Tämä antaa erityisen haasteen ympäristötaustaisen konfliktien ja katastrofien

ehkäisemiselle, niiden jälkihoidolle ja humanitaariselle avulle. Suomi on aloittanut yhteistyön ympäristöön ja turvallisuuteen liittyen UNEP:n, UNDP:n, UNECE:n ja ETYJ:n kanssa.

Ilmastonmuutos lisää alttiutta luonnonkatastrofeille, ja kasvattaa siten humanitaaristen vetoomusten ja tarpeiden määrää. Suomi korostaa luonnonkatastrofien ennaltaehkäisyä, ennakkovaroitussjärjestelmiä ja katastrofivalmiutta, joiden avulla luonnontuhojen vaikutuksia ja ihmisten haavoittuvuutta voidaan rajoittaa. Suomi työskentelee aktiivisesti ilmastonmuutoksesta johtuvien luonnonkatastrofien vähentämiseksi Hyogon toimintaohjelman kautta, jonka toteutusta johtaa YK:n humanitaarisen toimiston OCHA:n alainen International Strategy for Disaster Reduction-sihteeristö.

- Suomi kannattaa UNEP:n roolin vahvistamista ja jatkaa sen ympäristörahoituksen vahvana tukijana vuosien 2010–13 keskipitkän ajan strategian toteuttamiseksi. Lisäksi Suomi kohdentaa tukeaan järjestölle vahvistaakseen UNEP:n resurssien allokointia Suomen kansallisten UNEP-prioriteettien mukaisesti.
- Suomi toimii aktiivisesti vahvan lisärahoituksen toteuttamiseksi GEF:n seuraavissa lisärahoitusneuvotteluissa. Suomi vaikuttaa siihen, että GEF:n asema tulevan ilmastopimuksen rahoituksessa vahvistuisi.
- Suomi tukee Maailmanpankin ja alueellisten kehitysrahoituslaitosten koordinoituja toimintaohjelmia puhtaan energiantuotannon edistämiseksi ja ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi sekä sen aiheuttamiin muutoksiin sopeutumiseksi.
- Suomi tukee IFAD:n ohjelmien sekä CGIAR-järjestelmässä toimivien maataloustutkimuslaitosten

tutkimusohjelmien suuntaamista luonnontaloudellisesti kestäväan maatalouden kehittämiseksi.

- Suomi tukee kansainvälisten rahoituslaitosten päästövähennäkauppaan ja sen edellytysten tukemiseen tarkoitettuja rahoitusmekanismeja.
- Suomi toimii aktiivisesti myös rahoituslaitosten yhteisrahoitushankkeiden ja rahastoyhteistyön kautta ja tarjoaa kansainvälisten rahoituslaitosten palvelukseen kestäväan kehityksen asiantuntijoita.
- Suomi pyrkii aktiivisesti toiminnallaan estämään ympäristökonfliktien syntyä ja vähentämään ympäristöpakolaisuutta sekä ottaa huomioon humanitaarisissa ja rauhan rakentamistoiminnassaan ympäristövaikutukset.
- Suomi työskentelee aktiivisesti ilmastonmuutoksesta johtuvien luonnonkatastrofien vähentämiseksi Hyogon toimintaohjelman kautta.

Euroopan Unioni

EU:n yhteinen kehityspoliittinen julki lausuma (2005) vahvisti EU:n sitoutumisen köyhyyden vähentämiseen ja kestäväan kehityksen edistämiseen. Suomen vaikutavuuden kannalta on olennaista korostaa luonnontaloudellisesti kestäväan kehityksen vahvistamista EU:n toiminnassa. Suomi toimii aktiivisesti sen puolesta, että ympäristö- ja ilmastoasiat saavat enemmän painoarvoa EU:n kehityspoliitikassa.

On tärkeää, että EU:ssa kiinnitetään enemmän huomiota myös turvallisuuden ja kehityksen yhteyteen ja globaalivastuun kantamiseen. EU on Suomen aloitteesta edistänyt omassa toiminnassaan ja kansain-

välisissä neuvotteluissa teollisuusmaiden vastuuta kulutus- ja tuotantotapojen muuttamisessa luonnontaloudellisesti kestäviksi. EU:n kaikkien kehitysinstrumenttien luonnontaloudellisesti kestävään käyttöön tulee kiinnittää huomiota.

- Suomi toimii entistä aktiivisemmin sen puolesta, että EU edistäisi kaikella toiminnallaan luonnontaloudellisesti kestävä kehitystä ja asettaisi entistä painokkaammin tavoitteeksi ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen valtavirtaistamisen kehitysyhteistyössä.
- Suomi osallistuu mahdollisuuksiensa mukaan EU:n ympäristö-, erityisesti ilmastorahoitusten tukemiseen sikäli kun ne tukevat Suomen kehityspoliittisia päämääriä.

- Suomi pyrkii vaikuttamaan EU:n IPA-laajentumistuen ja EU:n naapuruuspolitiikan ENPI-instrumentin käyttöön, jotta kestävä kehityksen näkökulma otetaan niissä huomioon.

Kahdenvälinen yhteistyö

Suomi toimii pitkäaikaisessa yhteistyössä kahdeksan maan kanssa: Etiopia, Kenia, Mosambik, Nepal, Nicaragua, Sambia, Tansania ja Vietnam. Sambiassa Suomi toimii avunantajien koordinaattorina ympäristösektorilla.

Kehityspoliittisessa linjauksessa todetaan, että hallitus tekee kaikista keskeisistä yhteistyömaista kattavan selvityksen, jossa tarkastellaan Suomen roolia ja lisäarvoa osana avunantajayhteisöä. Tähän selvitykseen on syytä liittää arvio avunsaajan luonnonvarojen hallinnan ja ympäristöhallinnon

voimavaroista ja tarvittavista toiminnoista niiden kohentamiseksi.

- Pitkäaikaisten yhteistyömaiden kanssa käytävässä vuoropuhelussa nostetaan esiin kansainvälisten ympäristösopimusten kansallinen toteuttaminen.
- Sambian yhteistyökokemusten perusteella selvitetään, onko Suomella mahdollisuuksia ottaa avunantajien koordinaatiovastuuta myös jossakin muussa pitkäaikaisen yhteistyön maassa ympäristö- tai ilmastoasioissa tai näihin läheisesti liittyvissä metsä-, energia- tai vesiasioissa.

Paikallisen yhteistyön määrärahat, kansalaisjärjestöjen tuki

Paikallisen yhteistyön määrärahoilla voidaan tukea pienimuotoisia ympäristöhankkeita.

Kehityspoliittisen ohjelman mukaan kansalaisjärjestöillä on lisäarvoa Suomen kehityspoliitikassa. Ne täydentävät julkista kehitysyhteistyötä ja tarjoavat suoran yhteyden ruohonjuuritasolle. Kansalaisjärjestöt tarjoavat mahdollisuuden toimia ympäristöyhteistyössä myös maissa, jotka eivät ole Suomen pitkäaikaisia kumppaneita. Suomalaisilla kansalaisjärjestöillä on myös kokemusta ja erityisosaamista monilla aloilla, jotka

edesauttavat luonnontaloudellisesti kestävää kehitystä kehitysmaissa. Tätä lisäarvoa tulee hyödyntää kehityspolitiikan suunnittelussa ja toteutuksessa tukemassa muuta toimintaa. Kansalaisjärjestötuki voi myös täydentää muita tukimuotoja kun halutaan nostaa esille luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen tematiikkaa.

Täydentävyyden kannalta on tarkoituksenmukaista selvittää miten paikallistason ja kansalaisjärjestötoiminnan määrärahat ovat kohdentuneet ja miten niitä voidaan ohjata paremmin tukemaan luonnontaloudellisesti kestävä kehitystä.

- Rohkaistaan edustustoja tukemaan ympäristöhankkeita.
- Rohkaistaan kansalaisjärjestöjä osallistumaan vuoropuheluun ja toteuttamaan ympäristöhankkeita kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan kanssa ja valtavirtaistamaan luonnontaloudellisesti kestävä kehitys omassa yhteistyössään.
- Hyödynnetään kansalaisjärjestöjen osaamista luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen edistämisessä maatasolla ja politiikkavalmistelussa
- Varmistetaan tuki kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan omille ympäristöhankkeille erityissäätöiden kautta.

Shutterstock/Vietnam

Shutterstock/Afriikka

Finnfund, Finnpartnership, korkotukiluotot ja institutionaalinen yhteistyö

Kehityspoliittinen ohjelma korostaa, että korkotuen käyttöä keskitetään erityisesti ympäristö- ja infrastruktuuri-investointien tukemiseen. Uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen, kestävän metsätalouden tukeminen ja jätehuollon kehittäminen ovat esimerkkejä sellaisista hankkeista, joiden tukemiseen sekä Finnpartnership-liikekumppanuusohjelma että korkotukiluotot soveltuisivat.

Finnfund on jo sijoittanut uusiutuvaan energiaan sekä muuhun kestäväan energiatalouteen ja metsäsektorille. Finnfundin riskirahoitusta eri instrumentein (oma pääoma, lainat, takaukset) näille sektoreille tulee jatkaa. Lisäksi selvitetään miten Finnfund voi tukea ympäristöteknologian käyttöönottoa, esimerkiksi puhtaan energian saamiseksi kehitysmaiden maaseudulle.

Instituutioiden välisen yhteistyön tarkoituksena on vahvistaa valtion laitosten – mukaan lukien ympäristöhallinto, yliopistot ja tutkimuslaitokset – pitkäjänteistä yhteistyötä kehitysmaiden instituutioiden kanssa. Etusija annetaan luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen, ympäristön, ilmastomuutoksen, kestäväan energia- ja metsäpolitiikan yhteistyölle.

- Rahoitusinstrumentteja ja kumppanuuksia kehitetään suomalaisen osaamisen ja tuotannon hyödyntämiseksi luonnontaloudellisesti kestäväan kehityksen edistämiseksi.
- Rohkaistaan pitkäjänteistä tutkimus-, koulutus- ja tiedotusyhteistyötä esim. institutionaalisen yhteistyön kautta, erityisesti sellaisen soveltavan koulutuksen ja tutkimuksen aloilla, jotka tukevat luonnontaloudellisesti kestäväa kehitystä.

Kehitysyhteistyön suunnittelu- ja raportointimenetelmien kehittäminen on tarpeen tulosohjauksen varmistamiseksi. Kansainväliset ympäristösopimukset, erityisesti ilmastositmus, vaativat entistä tehokkaampaa kehitysmaille annettavan tuen raportointia. Lisäksi on tarpeen vahvistaa yhteistyöhön osallistuvien, erityisesti suunnittelusta vastaavien tahojen tietopohjaa ja osaamista. Tarvitaan aikaisempaa laajempaa ja ajantasaisempaa koulutusta sekä ministeriössä että edustustoissa sekä toiminnan kehittämistä tukevaa tutkimusta.

Kehitysyhteistyön painopistealoja varten kehitetään klusterityöskentelyä. Näin voidaan tehokkaammin hyödyntää suomalaista asiantuntemusta ja tuotantoa kehitysyhteistyössä. Klusterityöskentelyyn osallistuvat valtion

hallinnon lisäksi talouselämän, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen edustajat.

- Luonnontaloudellisesti kestävä kehitysyhteistyön suunnittelua ja toteutusta varten kehitetään johdon suunnittelu- ja seurantajärjestelmiä sekä UM:n ja sidosryhmien koulutusta. Tässä toimitaan yhteistyössä muiden relevanttien ministeriöiden kanssa ja hyödynnetään ympäristöklusterin työtä.

Tämän linjauksen toimeenpanoa varten kehitetään tulosohjauksen keinoja, erityisesti talous- ja toimintasuunnitelmia sekä tilastointia niin, että suunnitelmista käy paremmin esille, miten luonnontaloudellinen kestävyys otetaan huomioon kehitysyhteistyössä. Seurantaa varten luodaan työkaluja, joihin kuuluvat muun muassa indikaattorit. Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman toteutumisesta tehdään loppuarvio. Siinä kiinnitetään erityistä huomiota luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen ja ympäristönäkökulman vahvistumiseen.

- Kehityspoliittisen ohjelman evaluaation yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten luonnontaloudellisen kestävyysperiaate on toteutunut.

Ministeriön kehityspoliittisen osaston toimialapolitiikan yksikön ympäristötiimi laatii tähän linjaukseen liittyvien toimien tukemiseksi työsuunnitelman.

Kehitysviestintä

PL 456

00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin: (09) 1605 6370

Telefax: (09) 1605 6375

Vaihde: (09) 16005

Internet: formin.finland.fi/kehityspolitiikka ja global.finland.fi

Sähköposti: keoinfo@formin.fi

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET